

Vi fick i närheten av de runda stensättningarna beskrivet hur man kan tänkas ha bott. Vi tog del av det noggranna arbetet med att sålla all uppgrävd sand och jord. Vi fick också studera ett urval av alla de fynd som gjorts, mest krukskärvor, men också pilspetsar och stenverktyg, Och – minsann – vi hittade själva en rätt så stor krukskärva under vår vandring i utgrävningsområdet.

Vi hoppas att många fler fick möjlighet att besöka utgrävningen. En guidad visning för ÖHF:s medlemmar hölls den 22 september. De trettioåttio medlemmar som då var där instämmer, det var verkligen mycket intressant!

Jörgen Thulstrup

Bild från visningen den 22 september, fotograf Leif Svensson.

Se fler bilder från utgrävningen på vår hemsida www.milstolpen.org

DET HÄR HÄNDER I HEMBYGDSFÖRENINGEN oktober – december

Torsdag 20/10 kl. 19.00
Hembygdskväll i Vita huset
för nya och "gamla" medlemmar. Kvällen kommer att bl.a. innehålla information om vår Hembygdsförening. Alla är välkomna, även intresserade som ännu inte är medlemmar.

Torsdag 17/11 kl. 19.00
Hembygdskväll i Vita huset
Föredrag av författaren Gunnar Lind om rysshärjningarna i skärgården år 1719.

Söndag 20/11 kl. 13.00
Hembygdsföreningens höstmöte i Vita huset
Efter årsmötet serveras kaffe med bröd och därefter underhåller trubaduren Christian W Lindberg

Söndag 20/11 kl. 12.00
Åkersberga bibliotek
Invigning/öppnande av ÖHF:s utställning om Biskopstuna. Välkomna!

ÖSTERÅKERS HEMBYGDS- OCH
FORNMINNESFÖRENING
Box 606, 184 27 ÅKERSBERGA
Telefon (svarare): 08-540 67980
Plusgirokonto 9814-5
Bankgiro 5632-85

mail@milstolpen.org

MILSTOLPEN

Österåkers Hembygdsförening

Nr. 3 2016 oktober

Några rader från Kulturvandringen
20 augusti i Wira bruk

Anders Barkengren

I arla morgonstund stod femton förväntansfulla deltagare från Hembygds- och Naturskydds-föreningarna i Österåker på parad. Det handlade om ett samarrangemang kallat Kulturvandring.

Det hela kom igång med en rivstart. Guiden Anders Barkengren från Naturskyddsföreningen tog genast initiativet och drog iväg utefter ån upp till sjön Wiren. Väl uppe på stranden, berättade Anders livfullt och kunnigt om omgivningarna och hur det kan ha sett ut långt tillbaka i tiden. Där såg jag ett par

storlommar i kikaren, fågeln vars läte alltid inledde radioteaterns serie "Jesper Klint". Strax därefter uppenbarade sig ett par sångsvanar med ungar och en bit bort stoltserade en gråhäger på långa ben.

Gruppen, under Anders ledning, tog sig tillbaka mot Wira bruk. Vi gick sakta fram efter åkanten för att om möjligt få syn på en strömstare. De är vanligast i strömmande vatten under januari och februari. Någon strömstare visade sig inte så vi gick vidare mot de stora vackra ängarna utanför byn.

Här började det hända saker, högt uppe i skyn seglade ett stort antal rovfåglar, mestadels ormråkar. Naturligtvis såg vi också en massa småfåglar i buskagen.

Lunchdags. Nu blev det brådis, fram med mackor och kaffe. De som inte tagit med sig matsäck kunde förse sig i Rådhusets fina servering. Därefter var det dags för en guidad vandring i brukets alla spännande utrymmen. Dagens "Wira-guide", Ann Sundborger, dök upp från grannhuset till gruppen som samlats

vid rådhuset. Snacka om att ha nära till jobbet! Den närmaste timmen innebar en skön och informativ vandring runt, längs efter och över ån. Den gamla smedjan med sitt spännande ljus gav extra känsla för hur det kan ha varit en gång i tiden.

Ann Sundborger och intresserade besökare

På slutet av den innehållsrika rundan fick vi komma in i brukets museum. Vilka verktyg och vilka skulpturala verk! Ja det blev en dag att minnas, väl värt en repris någon gång framöver.

*Text: Bo Hedenstedt, arrangör för ÖHF
Fotograf: Emelie Wengse*

Vad händer på Biskopstuna?

En sommar går förbi, den är alltid lika kort, den är drömmen om det man kunnat vinna.

Så skriver Tove Jansson i sin "Höstvisa". Och ibland kan man dra en vinstlott!

I sommar har så skett på Biskopstuna. På försök har borgruinen varit öppen alla dagar och vi kan konstatera att vi har haft

många besök och förvånansvärt liten skadegörelse. Många barn på Poke-monjakt har rört sig i och runt borgen men också många vuxna. Och alla verkar imponerade över borgens storlek!

Söndagen den 11 september var det Öppet hus med visningar och aktiviteter. Du kan läsa mer om detta nedan.

Diskussioner har förts kring borgens framtid, bland annat med PEAB, samhällsbyggnadskontoret och KTH.

PEAB har hjälpt oss att öka tillgängligheten bland annat genom att bygga en ny trappa från Allévägen och genom att brygga över de stora nivåskillnader som finns inne i borgen. Nu väntar närmast en flyttning av informationsskylten till en bättre plats vid trappan. Ett trettiotal pensionärer på bussutflykt tog den nya trappan i bruk och kunde konstatera att den underlättade betydligt passagen av vallgraven. Vi har också diskuterat och fått en offert på kostnaderna för att dra in elström i borgen och förse den med belysning.

Per Fransson, arkitekturlärare på KTH, har gjort en uppmätning av borgen och kommer till utställningen den 20 november i Vågen på biblioteket att presentera en modell och förslag till förändringar av borgens exteriör. Kanske blir det också en sommarkurs för blivande arkitekter?

Det ser ut att kunna hända saker!

Gunnar Winberg

Öppet hus i Biskopstuna 11 september 2016

I samband med Europeiska kulturarvsdagen arrangerades ett öppet hus i Biskopstuna. Arrangörer var Österåkers kommun och ÖHF i samarbete med föreningen Granaheim. Vi räknade till över 200 besökare under de tre timmar evenemanget pågick. Granaheim, vars medlemmar är intresserade av lajv och levande historia, bidrog fint till att befolka och levandegöra platsen. De slog upp sitt stora tält på ängen och erbjöd barn och vuxna att prova bågsytte, klä sig i ringbrynja eller att leka olika lekar.

Gunnar Winberg från ÖHF höll två guide visningar av borgen. En del spontanbesökare i form av Pokémon Go-spelande barn och ungdomar kom förbi.

Flera personer passade på att göra sitt första besök inne i ruinen, trots att de bott länge i Österskär. Att lösa frågan om ökad tillgänglighet utan att äventyra ruinens bevarande är en spännande utmaning för oss. Biskopstuna var under några århundraden en tongivande plats i regionen. Idag kan den berätta för oss om kyrkans ställning under medeltiden, skattesystem, transporter, byggnadsteknik och maktkamp. Precis som andra typer av fornlämningar blir den en påtaglig länk till det förflutna och kan bidra till att skapa en känsla av tillhörighet, delaktighet och förståelse för vår plats i tiden.

Birgit Lindholm, Kultursekreterare, Kultur- och fritidsförvaltningen

Stenåldersboplatsen vid Tråsättra

Vid hembygdskvällen den 18 februari i år berättade arkeologen Britta Kihlstedt att man funnit rester av en stenåldersboplats vid Tråsättra. Av en ren slump hade man hittat krukskärvor under en rotvälta efter en stor gran. Detta var startskottet för en ordentlig arkeologisk utgrävning. Den har genomförts under rätt stor brådska nu under senommaren och avslutas i början av oktober. Skälet till brådskan är att man ska starta byggen i Kolgärdesområdet. Kolgärdet beboddes för ca 4 500 år sedan, dvs 2 500 år före vår tideräknings början och låg då vid en strand eftersom havsnivån var ca 40 meter högre än i dag.

Den 8 september besökte Ingemar Jansson och Jörgen Thulstrup med sina respektive fruar Irene och Marianne Kolgärdet. Vi hade tur. Solen sken och vi guidades runt på ett utomordentligt trevligt sätt av David Olovsson, en av de nio arkeologerna från Statens historiska museum som gräver på platsen. Vi imponerades av områdets storlek, ca 150 x 150 meter, och av den noggrannhet som en utgrävning kräver. Vi kunde studera hur man skalat av all ytjord och mätt in hela området i ett koordinatsystem. På ett antal platser fanns grävda schakt ur vilka man försiktigt skrapade fram Jorden i ett fyllfat som sedan bars iväg för sällning.

